

- ↳ MHI Congrès Mundial
Moviments Humans
i Immigració
- ↳ MHI Congreso Mundial
Movimientos Humanos
e Inmigración
- ↳ MHI World Congress
Human Movements
and Immigration

Organitzat per:

Forum
BARCELONA
2004

IEMed.

Institut Europeu de la Mediterrània
Girona, 20, 5a planta · 08010 Barcelona
Tel. 932 449 855 · Fax 932 472 235
mhi@iemed.org · www.mhicongress.org

“Pero el hombre no es un árbol: carece de raíces, tiene pies, camina. Desde los tiempos del homo erectus circula en busca de pastos, de climas mas benignos, de lugares en los que resguardarse de las inclemencias del tiempo y de la brutalidad de sus semejantes. El espacio convida al movimiento y se inscribe en un ámbito mucho mas vasto y en continua expansión.”

Juan Goytisolo
Sessió inaugural

Conclusions del Congrés MHI

El diàleg «Moviments Humans i Immigració» ha reunit persones de tot el món que comparteixen la idea que la mobilitat humana pot ser un vertader vehicle per al complet desenvolupament del potencial humà, i arribar a construir un món més just i progressista. Durant els últims tres dies s'han explorat les àmplies complexitats del fenomen de la migració des de totes les perspectives possibles: des de la multitud de motivacions humanes que s'amaguen darrere de decisions individuals fins a motivacions comunes de grups humans, des de com els nous migrants afecten els nostres valors i cultures fins als dilemes que es presenten als qui lluiten per mantenir una cohesió social, des de la forma en què la indústria cinematogràfica i els mitjans de comunicació creen el nostre posicionament davant el fenomen de la migració fins a com el desenvolupament pot oferir als immigrants possibilitats reals per no abandonar els seus països.

Aquestes conclusions pretenen resumir la nostra visió sobre els reptes als quals s'enfronta la comunitat internacional a l'hora de gestionar aquest complex fenomen, i les nostres reflexions sobre com la migració pot representar un impuls per aconseguir la pau, la prosperitat i una entesa més gran entre tots, en lloc de representar una font de tensions i conflictes entre els diferents pobles.

1. Migració: un fenomen que creix. A mesura que ens endinsem al segle XXI, observem que els processos de globalització contribueixen a intensificar els moviments migratoris. D'una banda, observem l'augment dels desplaçaments dels qui tenen un nivell elevat de formació perquè al capdavant el capital humà és la força conductora de la globalització. D'altra banda, un desarrelament de les maneres de viure tradicionals, ja que els canvis estructurals desestabilitzadores són una conseqüència inevitable de la globalització. La convergència

d'ingressos que esperàvem arran del procés de globalització encara no ha afectat el nivell de vida en les nacions menys desenvolupades del planeta. De fet, durant els últims cinquanta anys del segle passat, la diferència que dividia els països rics dels pobres ha augmentat encara més, i ha provocat un major estímul a les persones perquè abandonin les seves llars a la recerca de perspectives millors.

2. Complementarietats demogràfiques. Alhora, som conscients que, en un futur no gaire llunyà, viurem un canvi molt significatiu de la demografia mundial. Moltes regions estan inexorablement encaminades a viure un important transició demogràfica que durant les pròximes dècades canviarà profundament les seves societats i economies. El creixement de la població mundial es desaccelerará ràpidament i el pes relatiu de cada continent en la distribució de les poblacions es veurà alterat de manera significativa. Afortunadament, hi ha prou diferències entre les regions per permetre complementarietats, ja que algunes regions, les poblacions de les quals es troben en procés de decreixement i envelliment, poden beneficiar-se d'altres amb poblacions molt més joves.

3. Causes complexes. Les condicions i motivacions humanes que condueixen a les poblacions a la migració de masses són moltes i molt complexes. Mentre unes es produeixen a partir de la diferència d'oportunitats econòmiques, d'altres són la resposta a la injustícia, la persecució i la violació dels drets humans, bé pels conflictes violents o el deteriorament del medi ambient. Milions de persones s'estan desplaçant a causa del fracàs de la comunitat internacional per evitar l'escalada de violència en els conflictes polítics. Cal dedicar molts més recursos a la prevenció de conflictes que acaben en caos i forcen els moviments massius de refugiats, i compartir de manera més equitativa les necessitats i les responsabilitats que les provoquen.

4. Evitar els efectes no desitjats. La nostra actual manera de gestionar la migració ens ajuda a crear les societats que volem? Podem acceptar una situació en la qual homes i dones corren el risc d'ofegar-se en oceans o convertir-se en víctimes de traficants d'éssers humans per poder fer la feina que la nostra gent ja no vol fer? Ens podem mostrar satisfets amb un número cada cop més gran de persones en les nostres comunitats que es veuen forçades a treballar i viure en l'ombra de la irregularitat, a causa de com van arribar a la nostra societat?

Els moviments d'avui dia inclouen un augment de la proporció de dones que aprofiten les majors oportunitats de treball informal que s'ofereix en les societats més riques, tot i que hi ha màfies que forcen dones joves a exercir la prostitució. La gran majoria pateixen el doble desavantatge al mercat laboral de ser migrants i dones alhora. Com que a totes les societats les dones tenen un paper crític en la socialització dels seus fills, cal preguntar-se de quina manera la migració pot afeblir les famílies i, eventualment, tota la societat.

És absolutament necessari trobar camins perquè els moviments humans siguin una experiència positiva per a tots. Segurament això hauria de començar pel reconeixement que les condicions de vida han de millorar a tot arreu a fi que les persones que es moguin ho facin lliurement i perquè ho desitgen. No portades per la necessitat i, en molts casos, per la desesperació. El repte de gestionar les migracions no és res més que el repte d'ampliar el desenvolupament.

5. Repensant conceptes. Si volem que la migració contribueixi al progrés econòmic, a la cohesió social, a la justícia i a la pau al segle XXI, cal examinar de nou els nostres pensaments sobre la migració. Les societats humanes han evolucionat de tribus a pobles, d'estats a unions d'estats. Hem de continuar classificant les persones únicament tenint en compte la seva nacionalitat o ciutadania quan, cada vegada més, les societats estan creant individus i grups amb identitats nacionals i culturals múltiples? Com és de rellevant encara la manera que regulem els moviments en un món de cadenes de producció global i empreses multinacionals, on les indústries de coneixement lliures de localitzacions espacials s'estan convertint en els principals motors de creixement de l'economia global?

Així mateix, estem entrant en un segle que sembla que reconeix els drets humans dels individus sobre els dels estats. Juntament amb la irrellevància de la distància en les comunicacions modernes, tot això suggereix que es fan necessaris nous conceptes per comprendre les exigències de les economies modernes i de les societats, liberalitzar els moviments de les persones a través de les fronteres nacionals i flexibilitzar l'accés a la protecció social en diferents països. Estem convençuts que això permetrà a la migració tornar a tenir el paper important que ha jugat en el passat per dinamitzar les societats i les economies i promoure una més ràpida convergència dels estàndards de vida entre les regions.

6. Enriquiment comú. Siguin quins siguin els motius que han impulsat els moviments de persones, la història ensenya que les migracions enriqueixen les cultures i les societats. Una societat es queda sense vida sense intercanvis d'artistes i escolars, mercaders i treballadors, fins i tot d'aventurers i delinqüents. Els seus moviments porten nous gustos i estils de vida, filosofies i idees. Els migrants són actors clau per introduir canvis en les societats tradicionals. És un fet que els migrants que han experimentat viure en societats lliures han estat a la seva tornada al país d'origen els principals divulgadors dels principis de la democràcia i de les llibertats. Les migracions i l'existència de famílies i comunitats transnacionals creen uns ponts que acceleren els canvis progressius socials als països d'origen.

Els migrants també són el suport econòmic de moltes famílies i comunitats. Els diners dels treballadors que reben els països en desenvolupament és ja una font enorme i estable de finançament. Són uns diners, d'altra banda, orientats explícitament a cobrir les necessitats dels receptors. L'increment dels fluxos de remeses, gràcies a un reforç de les infraestructures financeres, unit a una promoció de possibles inversions, ha de tenir sens dubte un impacte significatiu sobre la pobresa global i el desenvolupament.

Estem convençuts que promoure la mobilitat transfronterera del treball es traduirà en beneficis significatius per a tots. Per aquesta raó, celebrem totes les iniciatives que impliquin l'ampliació dels mercats regionals de treball que permetin a la gent moure's des de zones on el potencial de desenvolupament és baix cap a àrees on puguin ser més productius.

7. Integració i cohesió social. Les societats receptores tenen el repte de promocionar la cohesió social en un entorn de creixent diversitat. Això implica, d'una banda, respectar els valors de la societat receptora i, de l'altra, reconèixer i valorar el pluralisme cultural i religiós. Implica aconseguir

una major igualtat que serà difícil d'obtenir sense negociar més assistència social per a aquells que encaren majors dificultats a causa de les diferències culturals o lingüístiques, salut precària, o falta de formació. Existeix la necessitat de construir les infraestructures socials i les institucions polítiques que promouen la no-discriminació i que permetin a les minories i els immigrants la participació en la seva integració social. Els beneficis d'invertir en la integració social són molt significatius. Els migrants i les comunitats de migrants representen un capital social substancial. Disposen de molts recursos per crear negocis i comunitats que s'autosostinguin a partir del seu coneixement, enllaços i xarxes.

8. Aprendre a conviure. La integració social o l'aprenentatge per conviure s'ha fet difícil per les imatges negatives que s'han relacionat amb la mobilitat humana. Per corregir aquesta imatge es requereix un esforç col·lectiu que inclou tots els sectors, especialment els mitjans de comunicació de masses, i que comença amb l'educació dels joves en la direcció de fomentar actituds positives vers les persones amb un origen ètnic o cultural diferent. Aquestes actituds es desenvolupen en edat primerenca i després són més difícils de canviar. Cal promoure un entorn urbà i familiar que emfatitzi els valors de justícia i estimuli el diàleg, on les ciutats tenen un paper essencial perquè s'hi concentren les oportunitats de treball i hi ha espais públics per a la ciutadania. Les comunitats de migrants també tenen una responsabilitat en la construcció de l'opinió pública.

9. Polítiques negociades. Els Estats han de trobar les estratègies i els instruments per promoure les formes de migració que serveixen millor als seus interessos, per protegir els drets bàsics dels migrants i contribuir al desenvolupament dels seus països d'origen. No hi ha solucions simples, no hi ha paradigmes polítics perfectes. Els processos de negociació política sobre la migració s'han de fer més transparents ja que hi ha nombrosos agents implicats i diversos interessos moltes vegades contradictoris. Les polítiques de migració estan abocades al fracàs, si no hi ha una coherència amb altres polítiques en els àmbits del comerç, inversió i integració social. Existeix una necessitat imperiosa de diàleg social en la construcció de les polítiques de migració ja que polítiques construïdes sobre consensos fràgils tendeixen a no tenir objectius clars i són susceptibles de ser manipulades per a beneficis polítics a curt termini. Les polítiques no poden ser insensibles a la complexitat de la condició humana i alhora han de ser capaces de protegir els interessos de la societat d'acolliment. Les polítiques seran poc eficaces si ignoren la lògica del mercat de treball i els límits de la regulació.

10. Cooperació internacional. La gestió de la migració requereix no només un pensament creatiu ja que està evolucionant constantment, sinó també cooperació internacional. Cal generar una coalició d'interessos no només als països sinó també entre els països per establir formes de migració més ordenades, i generar la voluntat política de compartir la responsabilitat de la seva gestió. Desafortunadament la preocupació per la seguretat arran de l'11 de setembre ha portat a un excessiu control dels corrents migratoris.

Creiem que la mobilitat humana és un bé públic global, la producció i el consum de la qual necessita un sistema multilateral de regles i principis per contribuir a la construcció d'un món més just. Les Nacions Unides i altres organitzacions internacionals i intergovernamentals han de tenir

un paper essencial en la formulació i promoció d'uns principis acceptables per tots que defineixin un marc multilateral de gestió de la migració.

Compartim una visió comuna d'un món més integrat on les dones i els homes es mouen, no perquè els força la fam o la desesperança, la negació dels seus drets humans, o perquè les seves vides corren perill, sinó perquè en moure's aquestes persones són capaços d'assolir el màxim potencial de la seva humanitat i expressar tota la seva creativitat.

Barcelona, 2-5 de setembre de 2004